

2019

6+

Нюр

КЯЗИМ ТУУГЪАНЛЫ-160 ЖЫЛ

1959-2019

КЕРТИ СЁЗНЮ ЗАМАНЫ

Керти сёзню заманы кетмейди. Ол не заманга да кертилей къалады. Заман кетеди. Керти сёз къалады. Фахму къалады.

Кязим къартлыгында да сабийча жарсыгъанды, сабийча ийнанганды, сабийча къууанганды. Аны къарт болургъа къоймагъан, сёзюм, фахмусун жангылай тутхан – жюрегинде тюрленмеген, тюгенмеген сабийлиги эди.

Кязим кеси да сабийли адам эди – 14 сабийни атасы!

Эштада, андан болур эди, суу боюнунда жангыз ёсген тал терекчикге, къыш арбазына къоннган чорбат чыпчыкъгъа сёлешгени, жапсарыргъа, болушургъа кюрешгени. Къара парийи бла, къолан ийнеги бла «ушагъы». Сырты жауур эшекчикге жарсыгъаны. «Къонгур ташым, тик къаянгдан юзюлюп, Энди, харип, терен къолда жатаса» дегени. Адам бла сёлешгенча. Жаны болгъан, жансыз затла да аны

жюрегинде кеслерине ышыкъ таба эдиле. Жылыу ала эдиле. Сабийлиги, жашлыгы, къартлыгы бири бирин тутуп тургъандыла, бирге жашагъандыла.

Бююн да, 160 жыл озгъандан сора, Кязим – Кязимлей къалады – жюз жыл мындан бурунча: къартлыкъгъа хорлатмагъан ышарыуу бла, заман мутхузландыралмагъан сёзю бла, кертилиги бла.

Барын да алгъадан билип тургъанды: дуня да былай турмазын, суу да ызына къайтырын, тюзлюк ёлмезин, чиримезин, аны бир къылыч да кесмезин. Иги сёзге багъа жетмезин.

Мен къалмам – атым къалыр,
Сёзюм, ишим махталыр,
Тюзюм, терсим билинир,
Чамларыма кюлюнюр...

Жарыкъ адам эди. Бушуугъа хорлатмагъан. Жарыкълай да къалгъанды.

БЕГИЯНЫ А.

Мен назмула жазып эртте башлагъанма. Андан бери эки жыйырма бла он жыл болады. Ал заманда мен аланы адамланы тилеклери бла жазыучу эдим. Манга кеси эллилерибиз, башха эллиле да келиучю эдиле. Аладан кими кесини бушууну, кими къууанчыны юсюнден жыр этерими тилеучю эди. Мен а жыр эте эдим. Мени жырларымы къууанчда, бушууда да жырлай эдиле.

Кертиди, мен ол заманда асламында бушуулу жырла тагъа эдим, нек десегиз, таулуланы жашауларында къууанчдан эсе, бушуу кёп болгъанды.

Кязим.

Нальчик, 1940 жыл, 6-чы июнь

МЕН ГИТЧЕ ЖАШЧЫКЪЛАЙ

окъуна кѣп таулу юлдеде Кязимни атын, назмуларын да аз эшитмегенме. Бир жол бау башында ойнай тургъанымлай, эки кыыз челеклери бла суугъа бара, аны назмусун жырлай озгъанлары андан бери эсимден кетмегенди. Миллетни анга суймеклиги аллай бир кючлю эди, ол затха сейир этмей къалыргъа амал жокъду.

Кязимни фахмусундан, акъылындан къайсы уллу болгъанын ангыларгъа къаст этип кюрешиучю эдим. Алай, тюзюн айтайым, ол зат мени къолумдан келмеди – фахму да, акъыл да анга бирча чомарт берилген эди.

Кязим халкъыбызны поэзиясыны отун тиргизген эди. Биз барыбыз да аны поэзиясыны от жагъасында жылынабыз. Ол от жагъа жашауну бек къыйын кюнлеринде да сууумай турду.

Пушкин бла Лермонтовдан юйреннгенибизча, биз, таулу поэтле, устазыбыз Кязимден дайым юйренебиз.

Ол артыкълыкъгъа чыдай билмегенди, зулмучулагъа баш урмагъанды. Поэтни аллай адам

болгъанын тауда къартла энтта да унутмагъандыла.

Кязим, тюзлюкню излеу бла бирге, къоркъмаулукъну да билген киши эди. Фахму бла къоркъмаулукъ бир къаманы эки ауузучадыла. Ол затха Кязимни жашауу, чыгъармалары, адам халы да шагъат боладыла.

Чынтты поэт халкъны жүреги, намысыды, миллет халны, къылыкъны бек иги шартлары анда боладыла. Аллай белгили шартсыз уллу назмучу болур амалы жокъду. Кязимни жашауун бла чыгъармаларын сюзгенде, акъылыбызгъа быллай оюмла келедиле.

Кязим – кѣп къыйынлыкъ кѣрген, ёмюрледе кесини тилин тас этмей жашагъан жигит халкъыбыздан айырылмазлыкъ жол нѣгерди.

КЪУЛИ
КЪАЙСЫН

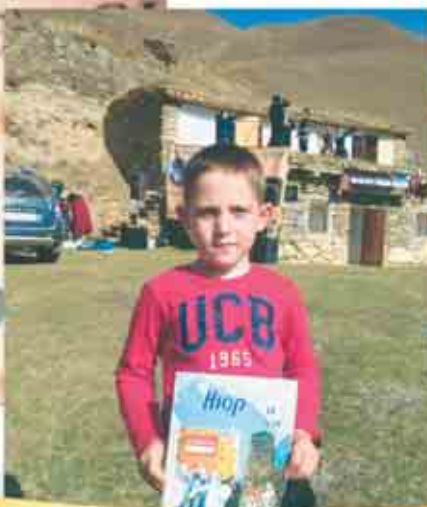

КЯЗИМНИ КЮНЛЕРИ

*Ыразыма барына –
Сыйлы жзуукъларыма,
Жерибизни халкъына,
Жашларына, къартына.*

КЯЗИМ

Кязимни сёзюню нюр жарыгъында

Ежемесячный
литературно-художественный
журнал для детей

«НЛО» («Свет») № 11-2019 г.

Выходит
с января 1982 года
На балкарском языке

Учредитель:
Государственное
казённое учреждение
Кабардино-Балкарской
Республики «КБР-Медиа»

И.о. главного редактора
А. А. САБАНЧИЕВА

Редакция:
Л. АХАЕВА
А. БЕГШЕВ
М. БИШПАЕВ
Т. БИТТИРОВА
Ж. ГУЗЕЕВ
А. МИШАЕВА
М. ОЛЬМЕЗОВ

Оформление
Н. АККИЗОВОЙ
Компьютерный набор и верстка
А. МИЗНЕВОЙ

Журнал зарегистрирован
Управлением Федеральной
службы по надзору в сфере связи,
информационных технологий
и массовых коммуникаций по
Кабардино-Балкарской Республике
Пер. ПИ № ТУ07-00124 от
11.01.2018 г.

Сдано в набор 07.10.2019
Подписано в печать 06.11.2019 г.
Выход в свет 29.11.2019 г.
Формат 60x90 1/4
Бумага мелованная
Гарнитура литературная
Уч.-изд. л. 27
Тираж 1000 экз.
Заказ № 336
Индекс 73908

Стоимость одного номера
по подписке через ФГУП
«Почта России» – 14,83 руб.;
за 6 месяцев – 88,98 руб.
Адрес редакции: 360017,
г. Нальчик, пр. Ленина, 5.
Тел.: 42-37-27; 42-14-19.
aipa.sabanchieva@mail.ru

Адрес издателя: 360017
г. Нальчик, пр. Ленина, 5,
ГКУ «КБР-Медиа».
Дом печати.

Отпечатано в типографии
ООО «Тетраграф»
360000, КБР, г. Нальчик,
пр. Ленина, 33

Отпечатано в полном
соответствии с качеством
предоставленного электронного
оригинал-макета.

Джангуразлины Рашид

